

Evi Van Mierlo

MAAR EENTJE?
MAAR EENTJE?
MAAR EENTJE!
MAAR EENTJE?
MAAR EENTJE?
MAAR EENTJE?
MAAR EENTJE?
MAAR EENTJE?

Het boek
voor alle
ouders van
een enig
kind

Lannoo

Ik draag dit boek op aan mijn eerste, mijn oudste,
mijn jongste, mijn enige echte, *the one and only*: Liv.

Mit Liv, mijn leven.

INHOUDSTAFEL

Inleiding	11
Maar eentje?	11
Maar eentje.	12
Maar eentje!	13
Mijn verhaal	15
Later als ik groot ben	15
Aan <i>kind</i> beginnen	17
Demografische gegevens van de gesprekspartners in dit boek	19

FOCUS OP EENKINDOUDERSCHAP IN DE MAATSCHAPPIJ

HOOFDSTUK 1 Omgaan met verwachtingen en normen	23
Maatschappelijke verwachtingen	23
Persoonlijke verwachtingen	37
Verwachtingen vanuit je omgeving	41
HOOFDSTUK 2 Omgaan met lastige vragen	51
De evidente tweede	52
Het belang van de juiste woorden	54
Hoe word je erop aangesproken?	55
Als de vraag niet (meer) komt	56
Hoe je antwoord verandert	58

HOOFDSTUK 3 Omgaan met mythes en vooroordelen	59
De enige echte	60
Het ontstaan van mythes	61
Mythes over enig kinderen	63
Tijd voor nieuwe 'ziefjewelismen'	69
Mythes over eenkindouders	72
Van fictie naar feiten	74

FOCUS OP DE EENKINDOUDER

HOOFDSTUK 4 Hoe word je ouder van een enig kind?	79
Je eerste is er meestal één	79
Sociale onvruchtbaarheid	81
Secundaire onvruchtbaarheid	85
Twijfelmoed en drempelvrees	90
Eén kind, en dan nog de anderen	97

HOOFDSTUK 5 Kiezen voor eenkindouderschap	101
Het beslissingsproces	102
Het leven kiezen dat je gekregen hebt	108
Jezelf omschrijven als eenkindouder	114
Uit de kast komen als eenkindouder	117

FOCUS OP HET ENIG KIND

HOOFDSTUK 6 Hoe ziet eenkindouderschap eruit?	121
In gesprek met je kind over leven zonder broers of zussen	121
Het netwerk rond een enig kind	126
Ontwikkeling van een enig kind	135
HOOFDSTUK 7 Kopzorgen als ouder van een enig kind	155
Zorgen over vandaag en morgen	155
Eén keer of nooit meer?	163

FOCUS OP HET EENKINDGEZIN

HOOFDSTUK 8 De dynamiek van eenkindgezinnen 175

- Een driehoeksverhouding 175
- Opvoeding van een enig kind 182

HOOFDSTUK 9 De voordelen van deel uitmaken van een eenkindgezin 195

- Het beste aan een enig kind hebben 195
- Het beste aan eenkindouder zijn 201

FOCUS OP HET LEVEN MET EEN ENIG KIND

HOOFDSTUK 10 Hoe een enig kind je blik op het leven verandert 211

- Eén kind is vakantie 212
- Levenslessen als eenkindouder 213
- Het beste van twee werelden 227
- Groeien als eenkindouder 228

Dankwoord 235

Noten en referenties 241

Geraadpleegde literatuur 253

**FOCUS OP
EENKINDOUDERSCHAP
IN DE MAATSCHAPPIJ**

OMGAAN MET VERWACHTINGEN EN NORMEN

De maatschappelijke blik op eenkindouderschap brengt verwachtingen met zich mee over je kinderaantal. Op hun beurt beïnvloeden ze je persoonlijke verwachtingen en die van je omgeving. Je kunt uit verschillende hoeken druk ervaren om meer dan één kind te krijgen. Eenkindouders zijn onderling heel verschillend, net zoals de redenen waarom ze het zijn. Ze ervaren vaak een oordeel over hun situatie en moeten daarmee omgaan zolang ze zich in de maatschappij bewegen – de rest van hun leven dus. Erover praten geeft een thema bestaansrecht. *‘Het is zo’n groot taboe,’* zegt Ellen, die je later nog leert kennen, *‘het is belangrijk er meer over te spreken. Daarom is jouw project belangrijk. We moeten bewustzijn creëren en mensen doen nadenken. Het is niet altijd wat het lijkt.’*

Maatschappelijke verwachtingen

Ik nodig je uit om eerst zelf naar anderen te kijken en te ervaren hoe de maatschappelijke blik jouw ideeën over eenkindouderschap beïnvloedt. De Deens-Nederlandse filosofe Stine Jensen noemt dit een reflexieve spiegel: een blik waarin je jezelf weerspiegeld ziet, die ons in staat stelt tot zelfreflectie. *‘Via het kijken naar anderen en de wereld om ons heen, construeren we onze eigen identiteit’* (Jensen, 2012).

Kijken naar anderen kan je dichter brengen bij hoe je je eigen een-kindouderschap in de maatschappij wilt vertolken.

Karima

We ontmoeten elkaar in een koffiebar. Wanneer Karima tegenover mij gaat zitten, zie ik een opgewekte vrouw. Ze is ongeveer tien jaar ouder dan ik, schat ik. Ze kijkt naar de *flat white* die ik al gekregen heb en bestelt kordaat een *latte* met havermelk. Ze steekt meteen van wal.

'Ik ben blij dat hier eindelijk aandacht voor komt', zegt ze. 'Soms voel ik me een paria in de wereld, terwijl het helemaal niet raar is om één kind te hebben.' Ze wil dat er meer ruimte komt om het onderwerp bespreekbaar te maken en dat de perceptie van eenkindouders verandert. *'Pas wanneer je twee kinderen hebt, doe je het goed voor de buitenwereld en heb je recht van spreken. Met twee kinderen heb je voldaan aan de minimumvereisten om niet meer lastiggevallen te worden. Dat had ik niet zien aankomen.'*

We nemen een snelle slok van onze koffie. Karima laat amper een pauze vallen in haar betoog. *'Mensen lijken ervan uit te gaan dat er een of ander gruwelijk verhaal schuilgaat achter het feit dat ik één kind gekregen heb, maar dat is bij ons niet zo. We hebben eerst een heleboel andere dingen gedaan en veel gereisd. Ik was in verwachting op mijn tweeënveertigste, maar dat ging niet zo vlot als verwacht en ik vond er bovendien niets aan. Toen moest de babyfase nog komen en dat is, laten we eerlijk zijn, geen pretpark. Om van pretparken te zwijgen. Ik ben gewoon geen moederkloek. En toch verwacht de maatschappij van mij dat ik er nog eentje krijg. De hele tijd achter je kind aan lopen en het alle stapjes leren, weet je, dat heeft iets ontzettend moois en ik had het voor geen geld in de wereld willen missen, maar tegelijk vind ik het dodelijk vermoeiend. Ik ben wel wat anders met mijn leven van plan. Al dat moederen is heus niet zo tof als ze zeggen. Het wordt tijd dat we daar oog voor hebben. Als ik dat zo zeg, lijkt het alsof ik een monster ben, en zo voel ik mij vaak in de buitenwereld, terwijl mijn eerste nochtans super gewenst is. Hij is nu zes en ik ben enorm graag bij hem. Maar ik zal nooit de knutselmoeder zijn die de mensen graag in moeders zien.'*

Ik denk aan al die keren dat ik vloekend met klei en verf aan de slag was en meer werk had met het schoonmaken van de kliederboel, dan mijn dochter zelf aan pret kon ervaren. *'Niks voor mij'*, had ik al vaker geconcludeerd.

Hoe doe je dat dan: je kind een fijne kindertijd bezorgen zonder andere kinderen in huis, terwijl je overmand wordt door de permanente verwachting dat er nog komen.

Iedere eenkindouder is bezig met die maatschappelijke factor, voor onze kinderen en voor onszelf. Wij trachten ons een eigen plek in de buitenwereld toe te eigenen, ondanks de stemmen die er regeren. Het is hoog tijd om vol trots in de maatschappij te stappen, net zoals Karima. Haar blik toont dat je er zelf voor kunt kiezen. Ze belicht een kant van ouderschap die er niet altijd mag zijn. Het mythische getal één versterkt het taboe en geeft eenkindouders het gevoel niet goed bezig te zijn. Niets is minder waar. We moeten hardop delen hoe we eenkindouderschap van binnenuit ervaren, opdat de blik daarbuiten kan verbreden. Natuurlijk zijn niet alle verhalen van eenkindouderschap zelfgekozen, maar we hoeven ons niet te verstoppen, laat staan te schamen of te verantwoorden, omdat we er 'maar eentje' hebben.

Saskia

Op de vraag of ik nog meer kinderen heb, leer ik steeds beter antwoord te geven.

Dat voel ik wanneer Saskia en ik op het schoolfeest naast een springkasteel staan, waar onze kinderen over elkaar heen buitelen. Een paar beleefde plichtplegingen volgen, en de onvermijdelijke vraag: *'Heb jij nog kinderen?'*

'Nee, ik heb er eentje', hoor ik mezelf zeggen. Eéntje. Niet 'één', maar 'eentje'. Waarom maak ik mijn kroost kleiner dan het is? *'Oh, gemakkelijk!'* antwoordt ze.

'Één kind heeft zijn eigen uitdagingen', hoor ik mezelf zeggen. Ik probeer duidelijk te maken wat die zijn. Het opboksen tegen vooroordelen. Dat er geen positief woord voor bestaat. Dat enig kinderen

gedefinieerd worden door wat ze *niet* hebben; geen broers of zussen. Dat ik haar zelf 'eentje' noem, terwijl ze gewoon 'één' is. We zijn een heel gezin, met eigen karakteristieken. Saskia vertelt op haar beurt over haar zoon, die lang haar enige kind was, en over haar dochter die dertien jaar later tegen alle verwachtingen in kwam. Zij kan meespreken van vooroordelen, met twee kinderen die beiden als enig kind bestempeld worden. Zo kijken we bij dat springkasteel samen naar de maatschappij, die tegelijk ook naar ons kijkt.

Waarom het kinderaantal een sociale kwestie is

Onrechtstreeks worden maatschappelijke verwachtingen bevestigd in schijnbaar onschuldige vorm. De vriendenboekjes die mijn dochter mee naar huis brengt, bevatten vragen over wetenswaardigheden van haar leven: 'Waar woon je?', 'Wat vind je lekker?', 'Wat is je lievelingsboek?' Een van de eerste vragen, die kort na het invullen van je adres en leeftijd lonkt, is je aantal broers en zussen. De vraag stelt zichzelf in de vorm van lege stippellijnen die grote aantallen suggereren:

Ik ben ..... jaar en ik heb ..... broers en ..... zussen.

Als gezin word je geconfronteerd met je gezinssamenstelling, waarmee je je in de buitenwereld begeeft. Ook wanneer die niet overeenstemt met de verwachting die je er zelf van had.

Saskia wilde altijd al moeder worden. Ze was voorbereid om moeder van drie dochters te worden. *'Ik had na de komst van onze eerste een grote bakfiets gekocht. We reden in een grote gezinswagen en kochten een ruim huis. Ik kocht spullen die ik zou gebruiken voor de andere kinderen. En dan komt er geen meer, na dat eerste. Vanbinnen kookte ik als mensen me onschuldig vroegen: "Waarom hebben jullie zo een grote auto?" Ik reed rond met dat grote lege gat dat niet opgevuld raakte. Pas toen ik buurtkinderen vervoerde, voelde ik mij minder bekeken.'*

Volgens Karima houdt het aantal kinderen niet rechtstreeks verband met gezinsplanning. *‘Je kunt er meer willen en minder krijgen, of omgekeerd. De vraag “hoeveel kinderen heb jij?” verraaft een levensverhaal. Het is geen neutrale vraag, maar de meest intieme die je kunt stellen.’*

Met je privéleven op straat

Je leven toont zich in het krijgen van kinderen. Hoeveel kinderen je krijgt, onthult iets over je privéleven en schijnt iets te zeggen over wie je bent geworden. In de gesprekken met eenkindouders kwamen allerlei thema's aan bod die raken aan ons bestaan en hoe we dat vormgeven: miskraam, abortus, scheiding, pluskinderen, ziekte, armoede, seksualiteit, genetische en psychische kwetsbaarheid. Onze maatschappij maakt wetten en regels, zegt wat kan en wat niet, en tot wanneer. Niet zelden bepaalt de socio-economische status of het geboorteland het kinderaantal.

Angst voor (culturele) stereotypen speelt mee in het bepalen van je kinderaantal, net als religieuze overwegingen, geloof of huidskleur. Mensen krijgen soms minder kinderen dan ze willen. Cultureel wordt het kinderaantal impliciet en soms expliciet vastgelegd – zoals in 1975 in China met de eenkindpolitiek. Een jarenlang (repressief) ideologisch beleid is op één generatie zodanig ingeburgerd dat ook na de afschaffing in 2015 veel gezinnen het nog steeds bij één kind houden. Voordelen voor enig kinderen op het gebied van prestaties en verdeling van middelen zijn er de norm geworden. In andere culturen heerst er net een taboe op eenkindouderschap. Daar wordt het afgedaan als falen, of er wordt druk gezet door de gemeenschap om meer kinderen te krijgen. Kiezen voor een enig kind kan zelfs verboden zijn.

In het geval van solo-ouderschap en bij mensen van hetzelfde geslacht die samen aan kinderen beginnen, spelen sociale factoren een grote rol in hun kinderaantal. Opvallend genoeg krijgen zij vaker één kind.

Grote sociale kwesties zoals migratie, oorlog en discriminatie hebben eveneens invloed op het krijgen van kinderen. De omstandigheden moeten ernaar zijn. Hoeveel vluchtelingen zijn er niet die eenkindouder werden omdat oorlog en onrecht hun toekomstplannen en gezinsuitbreiding doorkruisten? Voor iedereen geldt: wat je in het leven meemaakt, bepaalt in grote mate of en hoeveel kinderen je krijgt.

Maatschappelijke beeldvorming

Toen ik zes maanden zwanger was, vertrokken we op reis naar Noorwegen. Vooraf dacht ik een sledetocht met husky's te kunnen maken, maar in de realiteit werd het kilometers vreten met de camionette, terwijl ik mijn knellende steunkousen probeerde te verdragen en regelmatig naar een andere houding zocht. *'We kunnen maar één kind krijgen,'* graptten we, *'want we hebben maar drie zitplaatsen in ons busje.'* Mijn gedachten dwaalden af naar hoe duur het is kinderen te krijgen, als je een andere wagen moet kopen. Plots beseften we dat de kano, die we wijselijk thuis hadden gelaten, ook drie zitjes heeft. We zouden een extra kano nodig hebben om elk één kind in te vervoeren. Zo tekende het beeld van een gezin met twee kinderen zich af, nog voor het eerste er was. Maar we zaten gezellig voorin met twee en één bolle buik. We pasten prima op één rijtje, en dat zou na de geboorte van ons kind ook nog zo zijn.

'Wij kunnen geen twee kinderen krijgen' is op dat moment nog een grap. Behalve onze kano en bestelwagen is de wereld ingericht op het klassieke gezin van vier personen. Familiekamers in hotels zijn ingericht op vier. Tafels in een restaurant zijn gedekt voor vier. Advertenties en reclames getuigen van blije gezinnen met man, vrouw en twee kinderen: een jongen en een meisje. Toegangstickets voor allerlei activiteiten worden zelfs goedkoper wanneer je aan dat ideaalbeeld voldoet. Soms lijkt het alsof de wereld erop gemaakt is. Voor mij is één kind het nieuwe normaal. Eén kind is al een kano en een autobank vol.

De maatschappij in cijfers

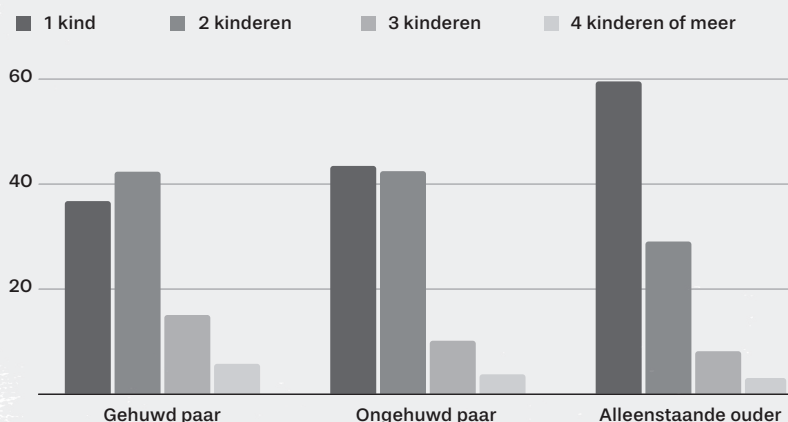
In een grootschalig kinderwensonderzoek uit 2018 in Vlaanderen beschouwt ruim 72 procent van de bevroagden, ongeacht hun geslacht en leeftijd, twee kinderen als het ideaal. Slechts 5 procent benoemt één kind als het ideaal. Wanneer diezelfde groep gevraagd wordt naar hun gewenste aantal kinderen, zien we minimale verschuivingen: 57 procent zegt twee kinderen te willen, 10 procent wenst één kind, al zien ze dit dus niet als het ideaal, en 20 procent wenst drie kinderen. Er is een verschuiving bij gewenste kinderloosheid: 8 procent van de bevroagden wil geen kinderen, al ziet amper 2 procent van de ondervroagden dit als ideaal.¹

Idealen en wensen zeggen niets over het aantal kinderen dat iemand daadwerkelijk krijgt. Mensen krijgen er soms minder dan ze zouden willen, wat voornamelijk het geval is in gezinnen met alleenstaande ouders en samengestelde gezinnen.^{2,3} Begin 2025 woonden in België in een huishouden met kinderen gemiddeld genomen 1,8 kinderen, net zoals in Nederland.^{4,5} Toch zijn er grote verschillen waarneembaar. Waar in Vlaanderen een gezin gemiddeld 1,8 kinderen krijgt, is dat in Brussel gemiddeld 1,37 kinderen. Voor eenoudergezinnen in zowel België als Vlaanderen ligt het gemiddelde op 1,6 kinderen per huishouden.⁴ Wanneer de gezinssamenstelling bevroagd wordt, tellen ouders zowel inwonende als niet-inwonende kinderen mee.⁶ Bijna een derde van de ouders zegt één kind te hebben, 44,2 procent van de ouders heeft twee kinderen, 15,6 procent heeft drie kinderen en 5,5 procent heeft vier of meer kinderen die tot het gezin behoren.⁶ Bij 30 procent van de ouders die zeggen kinderen te hebben, maken kinderen uit eerdere relaties (van zichzelf of de partner) deel uit van het gezin.⁶ Het onderscheid tussen biologisch en adoptie-ouderschap versus feitelijk ouderschap (zoals bij pleeg- en pluskinderen) wordt niet gemaakt. Mensen die zelf geen (voogdij over) kinderen kregen, kunnen zich als eenkindouder opgeven en (voogd)ouders van één kind kunnen zich als ouder van meer kinderen opgeven (bijvoorbeeld bij pleeg- of plusouderschap).

Onder enig kinderen woedt een discussie over wie zichzelf tot enig kind mag kronen. Sommigen excluderen anderen uit hun lotgenotengroep wanneer deze half- of stiefbroers of -zussen hebben, 'omdat ze niet ten volle weten wat het is om écht enig kind te zijn'. Toch zijn er ook mensen met volle *siblings* (broers en zussen) die zichzelf als enig kind beschouwen vanwege het leeftijdsverschil.

Een eenkindgezin wordt volgens de statistieken gedefinieerd als een gezin 'met één inwonend kind zonder andere inwonende kinderen onder de 25 jaar'.⁷ Het aantal eenkindgezinnen is dan nog hoger. In ruim vier op de tien gezinnen in Vlaanderen (Nederlandstalig deel van België) woont één kind.⁷ Je huishoudtype zegt ons iets over het aantal kinderen dat je hebt, met een grote vertegenwoordiging van eenkindgezinnen bij alleenstaande ouders. In een eenoudergezin liep het aandeel met één inwonend kind op tot zes op de tien. Bij gezinnen waar een koppel, al dan niet gehuwd, de ouderlijke rol deelt, komen ongeveer evenveel enig kinderen voor als kinderen met één broer of zus.⁷

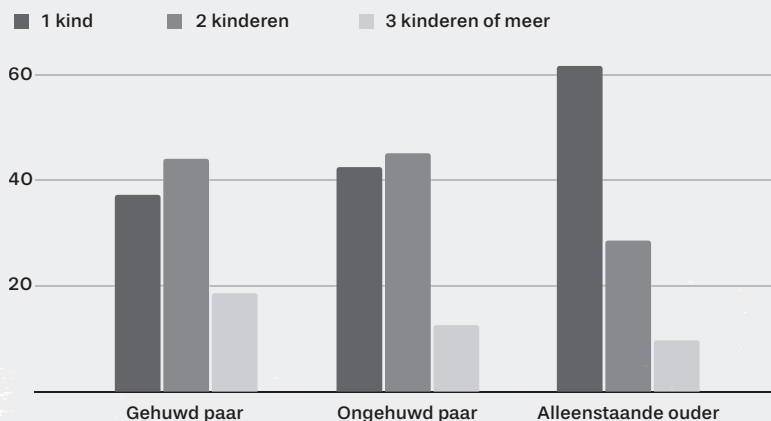
**Aantal inwonende kinderen naar gezinstype
Vlaams Gewest, 2025, in %**

Bron: Vlaamse Overheid, België⁷

Nederland vertoont dezelfde verhoudingen, al maken de statistieken daar geen onderscheid tussen drie kinderen en vier. In de Nederlandse cijfers worden die bij elkaar opgeteld.

**Aantal inwonende kinderen naar gezinstype
Nederland, 2025, in %**

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek, Nederland⁸

Die cijfers vertellen hoe eenkindouderschap in zowel België als Nederland het nieuwe maatschappelijk normaal wordt. In beide landen zijn even grote aantallen eenkindgezinnen als tweekindgezinnen: 39 procent tegenover 41 procent.^{7,8} Andere bronnen wijzen op cijfers tot 42 procent eenkindgezinnen in België.⁹ In Vlaanderen loopt dat aantal zelfs op tot 46 procent.¹⁰ Kortom, drie of meer kinderen hebben is veel uitzonderlijker dan één of twee kinderen hebben, in alle huisoudvormen in zowel België als Nederland.^{7,8}

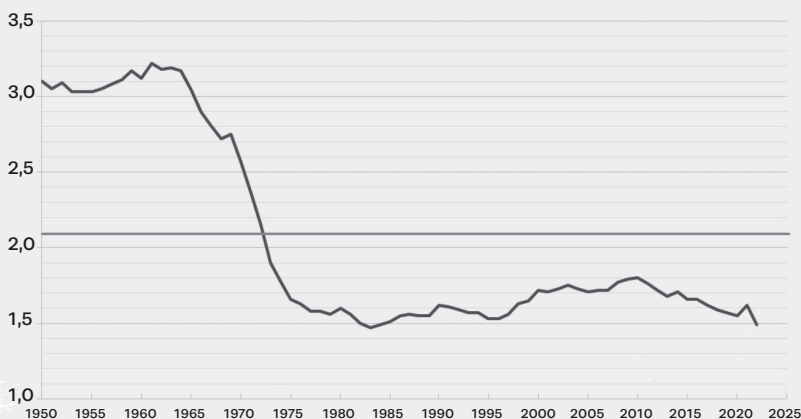
In dit boek neem ik geen moreel standpunt in over de vraag wie zich eenkindouder of eenkindgezin mag noemen. Waar je kind ook gedomicilieerd is, hoe oud het ook is, of jij de biologische ouder bent of niet: als jij jezelf zo noemt, hoor je voor mij bij de club.

Tijdgeest

Van de oudste levende generatie moeders in Nederland – die nu 80-plussers zijn – heeft 14 procent één kind gekregen, 39 procent twee kinderen en 47 procent drie of meer. Vergelijken met de huidige 45-jarige moeders – wat beschouwd wordt als moeders met een afgerond gezin en weinig kans op uitbreiding – heeft 20 procent van die moeders één kind, 50 procent twee kinderen en 30 procent drie of meer kinderen.¹¹ Eenkindouderschap zit bij moeders in de lift. Van vaders, niet-biologische ouders en jongere moeders met een afgerond eenkindgezin is deze info niet gekend. Het benieuwt mij welk (toekomst)beeld de huidige twintigers zullen vertonen.

De periode waarin je leeft, bepaalt mee je kinderaantal. Sommige periodes kennen een plotse stijging in geboortecijfers. Denk maar aan de naoorlogse babyboomgeneratie en de minibabyboom tijdens de corona-epidemie in 2021.¹² Over het algemeen is er een dalende trend merkbaar, die in Nederland omstreeks de jaren 1960 is ingezet.¹³ De grootste daling stabiliseerde omstreeks begin jaren 1980, waardoor het geboortecijfer in Nederland zich nu nog steeds op ongeveer hetzelfde punt bevindt als toen.

Gemiddeld kindertal per vrouw in Nederland, 1950-2025

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek, Nederland (Interpretatie cijfers¹³)

In de Lage Landen lijkt de eenkindtrend eerder ingezet te zijn. Zo rapporteert *De Morgen* in 2002: '1 op de 3 koppels houdt het bij één kind.'¹⁴ Twee decennia later, in 2025, wordt een Belgische alleenstaande mama met haar dochter uitgeroepen tot 'gezin van het jaar' door de Gezinsbond, voorheen een organisatie gericht op 'grote gezinnen'. 'Zijn wij een echt gezin met twee?' vraagt de winnares zich af in een interview in *Gazet van Antwerpen*. 'Daar was ik niet zo zeker van.'¹⁵ In *De mythe van het gezin* stelt Nederlands historica Lotte Houwink ten Cate dat het kerngezin met twee ouders nog steeds vooropgesteld wordt, omdat we met zijn allen nog steeds vasthangen aan een droombeeld uit de jaren 1950. Samen met mij hoopt ze 'op een samenleving waarin we andere gezinsvormen niet meer zien als minderwaardig' (2024). Dat het tij stilaan keert, blijkt uit een artikel van 2025 in *De Morgen* dat expliciet de tweekinderdroom in vraag stelt en ouders helpt twijfelen of ze al dan niet een tweede kind willen.¹⁶ Zelf wil ik met dit boek bijdragen aan het normaliseren van eenkindouderschap in onze contreien.

Wereldwijde fertiliteitscrisis

De Europese cijfers liggen nog hoger dan die in de Lage Landen. De 'Europese Confederatie voor Grote Families' rapporteert dat 49 procent van de families in de Europese Unie eenkindgezinnen zijn, tegenover 39 procent tweekindgezinnen en slechts 12 procent gezinnen met drie of meer kinderen.¹⁷ Het Verenigd Koninkrijk is een van de koplopers, waar de helft van de kinderen rapporteert een 'only' of 'singleton' (enig kind) te zijn.¹⁸

Zelfs wereldwijd is het aantal kinderen per vrouw historisch laag, met een gemiddelde van 2,3 in 2021, vergeleken met 4,8 in 1970.¹⁹ Die daling wordt volgens VN-onderzoek veroorzaakt door structurele drempels als financiële onzekerheid en hogere levenskosten, klimaatverandering, politieke onzekerheid, tijdsdruk, het uitstellen van de kindwens en de (genderongelijke) verdeling van zorgtaken tussen ouders.²⁰ Nog volgens VN-onderzoek vreest wereldwijd een op de vijf mensen niet hun gewenste aantal kinderen te krijgen.²¹ 'Je enig kind al je financiële middelen kunnen geven', wordt door een-

kindouders zelfs als reden aangegeven om het bij één kind te houden in tijden van ‘*economische dreiging op wereldschaal*’.²² Chinese jongere generaties stellen huwelijk en kinderen uit of wijzen die volledig af vanwege economische druk en onderwijskosten, ondanks de huidige overheidsstimulans voor meer dan één kind (Feng, 2024). In een Amerikaans eenoudergezin is kinderopvang de grootste gezinsuitgave geworden. Een economische crash leidt bijna steeds tot lagere geboortecijfers, terwijl een beleid dat financiële aanmoedigingen geeft voor het krijgen van kinderen niet tot een hoger geboortecijfer leidt. Zou jij een tweede kind krijgen (als je kon of wilde tenminste), omdat je er financieel toe aangemoedigd werd? Waarschijnlijk niet (Sandler, 2013).

Slechte economische omstandigheden beperken de ontwikkeling van kinderen.²³ Een Finse studie met bijna 50.000 participanten zegt zelfs dat het voor je kind essentiëler is voldoende financiële middelen over te houden dan dat het een broer of zus heeft. Deze studie toont aan dat families met oudere ouders – indien die een harmonieuze relatie met elkaar hebben – beter functioneren, onafhankelijk van het aantal kinderen dat ze hebben. Aangezien de kinderopvang steeds meer uitgesteld wordt naar latere levensfasen, speelt leeftijd een belangrijke rol in het al dan niet krijgen van een tweede kind.²³

Hoewel de dalende geboortetrend in alle landen zichtbaar is, variëren de cijfers sterk, van een extreem laag cijfer in landen als Zuid-Korea en Hongkong (0,8 kinderen per vrouw) tot een zeer hoog cijfer in Nigeria (6,8 kinderen per vrouw).²⁴ In Japan betekent dit een populatiedaling met een derde tegen de helft van deze eeuw. Japanse academici doopten dit fenomeen *birth rate recession*: dalende geboortecijfers zorgen voor steeds minder schouders om de maatschappelijke lasten van een steeds ouder wordende bevolking te dragen (Sandler, 2013). In Nederland wordt het kinderaantal anno 2025 op 1,49 kinderen per vrouw geraamd.²⁴ Het vruchtbaarheidscijfer in België daalde in 2025 naar 1,44 kinderen per vrouw, wat het laagste niveau sinds 1942 is.¹² Enkel oorlogsjaren hadden lagere geboortecijfers dan nu.¹² De VN verwachten dat het vruchtbaarheidscijfer tegen

www.lannoo.com

Teksten

Evi Van Mierlo

Redactie

Frederique Vanneuville

Omslag en vormgeving

Studio Lannoo (Mieke Verloigne)

Auteursportret

Stefanie Faveere

© Uitgeverij Lannoo nv en Evi Van Mierlo, Tielt, 2026

D/2026/45/276 – NUR 770, 740

ISBN 978 90 599 6182 1

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave zijn uitdrukkelijk niet toegestaan.

All rights are reserved, including those for text and data mining, AI training and similar technologies.